

Šį puslapį išvertė mašininio vertimo programa [Nuoroda]. Mašininiuose vertimuose gali būti klaidų, tekstas gali būti nevisiškai aiškus ir tikslus. Ombudsmenas neprisiima atsakomybės už jokių neatitikimų. Patikimiausią ir teisiškai tikslią informaciją rasite originale anglų kalba, kurio nuoroda pateikta pirmiau. Daugiau informacijos rasite mūsų kalbų ir vertimo politikoje [Nuoroda].

Ombudsmenės sprendimo byloje 454/2014/PMC dėl Europos išorės veiksmų tarnybos praktikos siūlyti neapmokamas stažuotes ES atstovybėse

Sprendimas

Byla 454/2014/PMC - **Atidaryta** 18/03/2014 - **Rekomendacijos** 15/02/2017 - **Sprendimas** 21/09/2017 - **Atitinkama institucija** Europos išorės veiksmų tarnyba (Institucija sutiko su rekomendacija) |

Ombudsmenė ėmėsi tirti Europos išorės veiksmų tarnybos (EIVT) praktiką siūlyti tik neapmokamas stažuotes ES atstovybėse. Atlikti tyrimą paskatino neapmokamą stažuotę baigusios jaunos ES pilietės skundas. Ji tvirtino, kad EIVT praktika diskriminuoja jaunus žmones iš mažiau pasiturinčių šeimų.

Ombudsmenė mano, kad stažuotės ES atstovybėse turėtų būti siūlomos kuo platesniam žmonių ratui ir ne tik tiems, kurie gali sau jas leisti. Ombudsmenės nuomone neapmokamos stažuotės gali įgyti diskriminacinį pobūdį, nes mažiau pasiturintys žmonės tikriausiai neturės finansinių galimybių vykti į tokią stažuotę. Ombudsmenė nustatė, kad EIVT praktika nemokėti už stažuotes ES atstovybėse yra netinkamo administravimo atvejis. Todėl ji rekomendavo EIVT skirti deramą išmoką visiems savo stažuotojams, taip pat ir ES atstovybėse.

Atsakydama į šią rekomendaciją, EIVT ombudsmenei pranešė, kad ji jau pateikė prašymą skirti lėšų, iš kurių bus galima mokėti ES atstovybėse dirbantiems stažuotojams ir kad, kol lėšos bus gautos, neapmokamos stažuotės nevyks.

Iš EIVT atsakymo ombudsmenė suprato, kad tarnyba tvirtai pasiryžusi padaryti viską, kad skirtų išmokas ES atstovybėse dirbantiems savo stažuotojams. Galiausiai, kaip nurodė EIVT, jos galimybės skirti išmokas tokiems stažuotojams dabar priklauso nuo to, ar biudžeto institucijos skirs reikiamų finansinių išteklių. Todėl ombudsmenė baigė bylą padariusi išvadą, kad EIVT pritarė jos rekomendacijai.

Aplinkybės

1. Jaunas Austrijos pilietis dirbo neapmokamu stažuotoju ES delegacijoje Azijoje. Po stažuotės ji kreipėsi į Europos išorės veiksmų tarnybą (EIVT), kuri valdo ES delegacijas, ir pateikė skundą dėl to, kad delegacijose stažuotojams nemokama. Ji pažymėjo, kad įprasta praktika yra ta, kad stažuotojams ES institucijose mokamas atlyginimas. Jos nuomone, nemokėjimas stažuotojams yra nepagrįsta jaunų specialistų, kilusių iš mažiau pasiturinčių šeimų, diskriminacija.

2. EIVT atsakė, kad skundo pateikėjai „jos prašymu“ buvo suteikta nemokama stažuotė. Ji taip pat pasirašė stažuotės susitarimą, kuriame patvirtino, kad „*esu savanoriškas delegacijos narys ir negausiu jokio atlyginimo, darbo užmokesčio ar išmokų [...]*“. Skundo pateikėja kreipėsi į Ombudsmeną su susirūpinimu, kad EIVT neturėtų siūlyti nemokamų stažuuočių. Jai rūpėjo EIVT praktika apskritai ir ji neturėjo būti susijusi su jos konkrečiu atveju.

3. 2014 m. spalio mėn. Ombudsmenas paprašė EIVT atsakyti į skundo pateikėjo susirūpinimą, kad ji siūlo nemokamas stažuotes ES delegacijose. Skundo pateikėjas pageidavo, kad EIVT pasiūlytų tik mokamas stažuotes ir kad ji nebesiūlytų nemokamų stažuuočių. 2014 m. gruodžio mėn. Ombudsmenas gavo EIVT atsakymą į skundą. Vėliau ombudsmenas gavo skundo pateikėjo pastabas dėl EIVT atsakymo. Ombudsmeno tyrimo grupė taip pat tris kartus susitiko su EIVT, kad aptartų šį atvejį: 2016 m. gegužės, rugsėjo ir gruodžio mėn. 2017 m. sausio mėn. EIVT pateikė ombudsmenui papildomos informacijos raštu.

4. Atidžiai įvertinusi visus pateiktus argumentus, 2017 m. vasario 15 d. Ombudsmenas rekomendavo EIVT mokėti tinkamą išmoką visiems stažuotojams ES delegacijose [1].

EIVT nemokėjo stažuotojų ES delegacijose

Ombudsmeno rekomendacija

5. Ombudsmenas nustatė, kad skundo pateikėjo argumentas, jog nemokamos stažuotės yra diskriminacinės, palyginti su mažiau palankiomis socialinėmis sąlygomis, turėjo tam tikrų privalumų. Neabejotina, kad jaunas absolventas, norintis atlikti nemokamą stažuotę, gali susidurti su praktiniais sunkumais be finansinės paramos, pavyzdžiui, iš savo šeimos. Stažuotė ES delegacijoje apima ne tik kelionės išlaidas, bet ir apgyvendinimo, gyvenimo ir draudimo išlaidas. Todėl rizikuojama, kad neapmokamos stažuotės ES delegacijose bus skirtos tik privileijuotiems asmenims, t. y. toms, kurios turi savo finansinių išteklių.

6. 2016 m. įvairiuose susitikimuose su Ombudsmeno tyrimo grupe EIVT teigė, kad nemokamų stažuuočių siūlymas nėra diskriminacija dėl socialinės kilmės. EIVT atkreipė dėmesį į tai, kad visi ES delegacijose dirbantys neapmokami stažuotojai mano, jog stažuotė yra naudinga jų ateičiai. Dalyvaudami tokiose stažuotėse jie įgyja vertingos patirties, kuri padeda didinti jų profesinį profilį ir daro juos patrauklesnius darbo rinkoje.

7. Ombudsmenas neabejojo, kad stažuotojai delegacijoje vertina stažuotę. Iš tiesų tokios galimybės gali būti svarbus žingsnis jų karjeroje. Tiesą sakant, būtent dėl šios priežasties stažuotės galimybės turėtų būti prieinamos kuo didesniai asmenų ratui, o ne tik tiems, kurie gali tai sau leisti. Ombudsmeno nuomone, nemokamos stažuotės gali išlaikyti socialinę atskirtį, nes mažiau palankių sąlygų neturintys asmenys greičiausiai neturi finansinių išteklių stažuotėms atlikti. Todėl jie pasinaudos šia vertinga galimybe tobulinti savo kvalifikaciją ir įgūdžius. Tai galiausiai gali lemti mažiau būsimų darbo galimybių mažiau privileijuotiesiems, pradedant užburtą ratą, kuriame „privilegija seka privilegija“.

8. Ombudsmenas pareiškė nuomonę, kad ES delegacijos gauna naudos iš stažuotojų indėlio ir gali net priklausyti nuo jų indėlio. Atsižvelgdamas į tai, Ombudsmenas pastebėjo, kad nemokamų stažuotojų sistema gali sukelti nepageidaujamas pasekmes, nes ES delegacijos negali pritraukti visų geriausių kandidatų į stažuotes; ji pritrauks tik tuos, kurie turi pakankamai finansinių išteklių, kad galėtų sumokėti už save. Akivaizdu, kad tai neatitinka ES delegacijų interesų.

9. Ombudsmenas nurodė Europos Parlamento, kuris nagrinėjo nemokamų stažuotojų klausimą, pavyzdį. 2010 m. rezoliucijoje Parlamentas paragino ES institucijas rodyti gerą pavyzdį ir visiems stažuotojams mokėti minimalią išmoką, pagrįstą standartinėmis gyvenimo išlaidomis toje vietoje, kurioje atliekama stažuotė. [2] Ombudsmenas pažymėjo, kad Parlamentas nebesiūlo nemokamų stažuotojų net ir studentų stažuotojų atveju. Dabar ji moka išmoką visiems savo stažuotojams, nepaisant ES institucijoms taikomų biudžeto apribojimų.

10. Ombudsmenui taip pat svarbu atkreipti dėmesį į tai, koku mastu EIVT naudojami stažuotėmis ES delegacijose. EIVT turi 139 ES delegacijų tinklą, kuriame dirba 5800 darbuotojų (2015 m. pabaigoje). 2016 m. EIVT pasiūlė apie 800 nemokamų stažuotojų. Tikėtina, kad EIVT tam tikru mastu priklauso nuo stažuotojų, kurie papildytų visą darbo dieną dirbančių jos delegacijų darbuotojų darbą, prieinamumo. Ombudsmenas suprato, kad išmokėjus tokį stažuotojų skaičių EIVT kils biudžeto problemų. Tačiau ji pažymėjo, kad šį klausimą EIVT galėtų nuspręsti iškelti biudžeto valdymo institucijoms, t. y. Europos Parlamentui ir Tarybai.

11. Šiomis aplinkybėmis Ombudsmenas nustatė, kad EIVT praktika rengti nemokamas stažuotes jos delegacijose yra netinkamas administravimas. Todėl Ombudsmenas rekomendavo EIVT visiems stažuotojams, įskaitant ES delegacijų stažuotojus, sumokėti atitinkamą išmoką. Nors šios išmokos pobūdis priklausys nuo EIVT, Ombudsmenas manė, kad išmoka turėtų atitikti nediskriminavimo principą ir turėtų užtikrinti, kad jaunuoliai būtų skatinami kreiptis dėl stažuotės nepriklausomai nuo jų (arba jų šeimos) finansinės padėties.

12. Ombudsmenė paprašė EIVT per tris mėnesius nuo rekomendacijos pateikimo dienos pateikti nuomonę. Vėliau ji paragino skundo pateikėją pateikti pastabų, o skundo pateikėjas tai padarė.

EIVT nuomonė ir skundo pateikėjo pastabos

13. Savo nuomonėje dėl Ombudsmeno rekomendacijos EIVT nurodė, kad stažuotės jauniems absolventams ir studentams pasirodė labai vertingos tiek stažuotojams, tiek ES delegacijoms. Atsižvelgdama į Ombudsmeno rekomendaciją, ji nusprendė pertvarkyti savo stažuotčių programą ir laikinai sustabdyti naujų stažuotojų įdarbinimą. EIVT nurodė, kad ji taip pat paprašė biudžeto valdymo institucijų skirti lėšų būsimiems stažuotojams.

14. EIVT taip pat nusprendė padidinti delegacijų ir universitetų partnerysčių skaičių. Pagal naują programos projektą stažuotės būtų siūlomos pagal tris atskiras programas: I) stažuotojams, kuriems EIVT mokės išmoką (su sąlyga, kad EIVT gaus prašomus išteklius iš biudžeto valdymo institucijų) ir šiuo tikslu bus nustatyta speciali atrankos procedūra; II) studentams, kurie pagal susitarimą su vietos universitetu dalyvauja privalomojo ar rekomenduojamo mokymo laikotarpiu ir jau gyvena mokymo vietoje, ir III) stažuotojams, gaunantiems finansinę paramą iš universiteto ar kitos institucijos, bet įsikūrusios kitur pasaulyje. EIVT nesiūlo mokėti išmokų šiais dviem atvejais.

15. Savo pastabose skundo pateikėja nurodė, kad Ombudsmenas savo rekomendacijoje teisingai sutelkė dėmesį į kovos su diskriminacija aspektą. Tačiau, jos nuomone, dabar EIVT, atrinkdama stažuotojus, bando pašalinti finansiškai ir socialiai silpnus asmenis, kad išspręstų šią problemą.

16. Skundo pateikėjas pareiškė nuomonę, kad jei EIVT negali sukurti tvarios ir teisingos stažuotojų apmokėjimo sistemos, geriausia visiškai panaikinti stažuotes ES delegacijose.

17. Skundo pateikėjas baiminasi, kad EIVT pasiūlytame mišriame modelyje stažuotojams, kurie yra neapmokami arba gauna finansinę paramą iš išorės šaltinio, visada bus teikiama pirmenybė už tuos, kuriuos EIVT tiesiogiai moka dėl paprastų ekonominių priežasčių.

18. Dėl pasiūlymo išplėsti partnerystę su universitetais skundo pateikėjas teigė, kad tai nėra nauja idėja ir ji nepadeda išspręsti problemos. Dėl to darbo jėgos išnaudojimas daugiausia perkeliamas į vietos gyventojus, kurie dažnai yra prastai organizuoti ir neturi galimybių pasinaudoti savo teisėmis.

19. Skundo pateikėjas nurodė, kad stipendijos dažnai neapima socialinio draudimo ar sveikatos draudimo ir kad studento pragyvenimo išlaidos negali būti lyginamos su asmens, atliekančio stažuotę ES delegacijoje, pragyvenimo išlaidomis.

Ombudsmeno vertinimas po rekomendacijos

20. Ombudsmenė rekomendavo, kad EIVT visiems savo stažuotojams mokėtų atitinkamą išmoką. EIVT informavo Ombudsmeną, kad ji paprašė lėšų savo stažuotojams ES delegacijose apmokėti ir kad per tą laiką ji sustabdė nemokamas stažuotes. Ombudsmenė palankiai vertina veiksmus, kurių ėmėsi EIVT, siekdama užtikrinti, kad ji galėtų pasiūlyti apmokamas stažuotes ES delegacijose.

21. Ombudsmenė atkreipia dėmesį į skundo pateikėjo susirūpinimą, kad EIVT gali neproporcingai daug dėmesio skirti stažuotojų įdarbinimui, gaunant finansinę paramą iš kitų šaltinių (išskyrus jų šeimą), o ne stažuotojams, mokantiems išmoką iš pačios EIVT.

22. Ombudsmeno nuomone, yra pagrįsta, kad EIVT nemokėtų papildomos išmokos stažuotojams, turintiems stipendiją ar kitą su šeima nesusijusią finansinę paramą, arba studentams, kurie jau įsikūrę toje pačioje šalyje kaip delegacija ir kurie turi atlikti stažuotes kaip dalį savo studijų. Visų pirma privaloma stažuotė kaip universitetinių studijų dalis negali būti prilyginama standartinei stažuotei, nes paprastai ja siekiama skirtingų tikslų. Svarbu užtikrinti tinkamą įvairių programų pusiausvyrą. Ombudsmenui svarbu, kad EIVT ir toliau siūlytų daug „tradicinių, bet apmokamų stažuotčių delegacijose, kurios būtų atviros lygiomis galimybėmis jaunimui, nepriklausomai nuo jų pačių ar jų šeimų finansinių išteklių“. Ombudsmenė supranta, kad, norint pasiekti šį pageidaujamą rezultatą, EIVT reikės skirti atitinkamą biudžetą.

23. Ombudsmenė mano, kad EIVT atsakas į jos rekomendaciją yra rimtas jos įsipareigojimas mokėti stažuotojams ES delegacijose, su sąlyga, kad biudžeto valdymo institucijos, t. y. Europos Parlamentas ir Taryba, gaus atitinkamus biudžeto išteklius. Todėl Ombudsmenė džiaugiasi, kad EIVT atsakymas iš esmės yra jos rekomendacijos priėmimas. Ombudsmenė su dideliu susidomėjimu stebės būsimus pokyčius šioje srityje ir yra pasirengusi ateityje atnaujinti savo tyrimus, jei tai atrodo pagrįsta ir naudinga.

24. Labai svarbu, kad ES institucijos rodytų pavyzdį ir parodytų įsipareigojimą jaunimui siūlyti stažuotčių galimybes vienodomis galimybėmis visiems, nepriklausomai nuo kilmės ir šeimos išteklių. Kitaip yra rizikuoti prarasti pasitikėjimą, būti suvokiama kaip nepakankamai rūpinantis *visais* jaunuoliais, kurie stengiasi sukurti savo profesinius profilius, kad galėtų konkuruoti darbo rinkoje. Šiuo požiūriu jaunosios kartos pasitikėjimo Europos projektu skatinimo išlaidos yra palyginti nedidelės.

25. Ombudsmenas ragina biudžeto valdymo institucijas atidžiai išnagrinėti šį klausimą ir tikisi, kad jos skirs atitinkamus išteklius. Atsižvelgdama į tai, ombudsmenė informuos Europos Parlamentą ir Ministrų Tarybą apie šį tyrimą ir rekomendaciją, kurią ji pateikė EIVT. Ji taip pat informuos Europos Komisiją.

Išvada

Remdamasis šio skundo tyrimu, Ombudsmenas jį užbaigia šia išvada:

Sustabdydama nemokamas stažuotes ES delegacijose ir kartu prašydama lėšų stažuotojams ES delegacijose apmokėti, EIVT pritarė ombudsmeno rekomendacijai.

Skundo pateikėjui ir EIVT bus pranešta apie šį sprendimą.

Emily O'Reilly

Europos ombudsmenas

Strasbūras, 2017 09 21

[1] Daugiau informacijos apie skundo aplinkybes, šalių argumentus ir ombudsmeno tyrimą rasite Ombudsmeno rekomendacijoje, kurią galima rasti internete adresu <https://www.ombudsman.europa.eu/en/cases/recommendation.faces/en/76079/html.bookmark>

[2] 2010 m. liepos 6 d. Europos Parlamento rezoliucijos (2009/2221(INI)) 72 punktas, skelbiama internete:
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010IP0262&from=EN>
[Nuoroda].

[3] https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/annual_activity_report_2015_en.pdf [Nuoroda].